

МОНЕТАРНІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Тези присвячено розкриттю заходів, що вживаються Національним банком України з перших днів війни задля забезпечення цінової та фінансової стабільності в державі. Доводиться, що вжиті НБУ заходи дали позитивний результат.

Ключові слова: *грошово-кредитна політика, ліквідність банківської системи, валютні обмеження, фінансова стабільність.*

В умовах повномасштабної війни та введення військового стану в Україні однією з ліній фронту є забезпечення надійної роботи банківської системи задля підтримки стабільності фінансової системи держави загалом, а також для безперебійного фінансування потреб оборони незалежності України, функціонування системи публічних фінансів та об'єктів критично важливої для життя суспільства інфраструктури. Виконання цих життєво значущих для усієї країни завдань реалізується зусиллями НБУ через вибудовування грошово-кредитної політики у тісній співпраці та координації дій з Урядом країни, що спрямована на мінімізацію ризиків для цінової та фінансової стабільності.

З перших днів військової агресії на території нашої держави НБУ проводить гнучку адаптацію операційного дизайну монетарної політики та вживає необхідних антикризових заходів для підтримки належного рівня ліквідності банківської системи. Так, НБУ без обмежень здійснює підкріплення операційних кас банків готівкою, а також у відповідь на виклики війни запровадив додатковий інструмент для підтримки ліквідності банків – рефінансування терміном до одного року з можливістю пролонгації ще на один рік [1; 2]. Вжиті заходи забезпечили надійну підтримку ліквідності банківської системи, що підтверджує зростання її рівня в абсолютному вираженні більше ніж на 60000 млн. грн. з початку війни. З початку 2023 року ліквідність банківської системи продовжує зберігатися на досить високому рівні. На середину березня 2023 року загальний обсяг вкладень банків у депозитні сертифікати центрального банку держави та залишків на коррахунках банків у Національному банку сягає 200 000 млн. грн. [3]. Це забезпечує фінансову спроможність банків активно підтримувати операції клієнтів у межах наявних коштів та надавати кредитну підтримку бізнесу, важливу для функціонування економіки в умовах військового стану. Породжена висока невизначеність шокowymi умовами функціонування економіки, обумовила необхідність запровадження валютних обмежень. Так, вжиті адміністративні заходи передбачають заборону на виведення з економіки України капіталу в іноземній валюті під час військового стану, виключенням є придбання товарів

критичного імпорту [1]. Втім, введені валютні обмеження не стосуються валютних операцій, які здійснюються українським бізнесом та населенням з рахунків, відкритих за кордоном. Вони підпадають тільки під фінансовий моніторинг. Невід’ємною складовою національного спротиву повномасштабній збройній агресії росії є забезпечення безперебійного функціонування системи публічних фінансів в умовах військового стану. У зв’язку з цим, НБУ розширив інструменти для надання фінансової підтримки державному бюджету шляхом купівлі цінних паперів Уряду України. Так, банкам надано можливість покривати до 50% від загального обсягу обов’язкових резервів за рахунок бенчмарк-ОВДП. Це дозволить забезпечити сприятливі умови для подальшого збільшення активності на аукціонах Міністерства фінансів із розміщення ОВДП, що спрямоване на попередження прямого фінансування дефіциту бюджету НБУ у 2023 році задля підтримки цінової стабільності в економіці держави. Одним з пріоритетів грошово-кредитної політики НБУ в умовах галопуючої інфляції є забезпечення захисту гривневих заощаджень громадян від інфляційного знецінення. Для цього НБУ утримує облікову ставку на незмінному рівні 25% та вживає додаткових заходів, що спонукає банки підвищувати дохідність за депозитами. Як результат – маємо зростання ресурсної бази банків і частині залучених вкладів населення. Використання облікової ставки як монетарного інструменту спрямоване на збереження довіри до гривні, що допоможе підтримати стійкість економіки під час війни. Зворотною стороною рестриктивного характеру грошово-кредитної політики НБУ, об’єктивно, є зростання ставок за кредитами для бізнесу і населення. Це обумовлено як інфляцією, так і високими ризиками, які беруть на себе банки в умовах війни. Втім, після завершення активної фази війни очікується поступове зниження ставок. За прогнозом Національного банку облікова ставка, буде поступово знижуватися. Очікувано це може відбутися з другого кварталу 2024 року [3].

Таким чином, грошово-кредитна політика НБУ наповнена змістом усвідомлення потенційних ризиків монетизації дефіциту державного бюджету та неухильно спрямована на збереження максимальної прозорості щодо висвітлення змін у механізмі застосування монетарних інструментів, що запобігає таким економічним загрозам як посилення фіскального домінування, прискорення інфляції, розбалансування очікувань, а також ускладнення процесу євроінтеграції України.

Список використаних джерел:

1. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану : Постанова Правління Національного банку України № 18 від 24.02.2022. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18 (дата звернення: 05.03.2023).
2. Про особливості підтримання ліквідності банків у період дії воєнного стану: Постанова Правління Національного банку України № 22 від 24.02.2022. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_22 (дата звернення: 05.03.2023).
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 05.03.2023).